

INTERVJU

Nejc Gazvoda

Pri režiji ni prostora za nežnost

Nekateri tarnajo, da ni dela, Nejc Gazvoda pa je med tistimi, ki si očitno znajo sami poiskati zaposlitev. In to praktično že od otroštva. Že v osmem razredu osnovne šole je namreč začel objavljati v šolskem glasilu, v gimnaziji je pisal zgodbe, kasneje romane, nato so prišli filmi, saj je po izobrazbi režiser. Že njegov prvenec Izlet je bil zelo opažen, sledila je Dvojina, pri veliki uspešnici Razredni sovražnik pa je sodeloval kot scenarist. Nejc dela tudi v gledališču (Divjad, Menjava straže) in nedavno je bila premierno uprizorjena predstava Vranja vrata, ki je nekaj posebnega, saj je narejena kot kriminalna serija. Tokrat je bil Nejc samo scenarist, ampak prav njegov scenarij je navdušil ne le gledalce, pač pa tudi igralce, ki so sicer pogosto kritični do besed, ki jim jih polagajo v usta v scenarijih.

► Najprej čestitke za uspešno premiero predstave! Ne samo, da so bili gledalci zadovoljni, slišala sem tudi pohvale s strani igralcev, da je bil tekst izvrsten, da so bili zanimivi liki ... Ste slišali te komentarje?

Sem, seveda sem, človek itak najraje sliši tisto, kar mu sede. Vesel sem, da imajo igralci moje tekste radi; zame je to izjemnega pomena za uspeh predstave in tega, kar delam, ker je to bistvo mojega zanimanja – zgodba, situacija, karakterji.

► Kako se torej lotite pisanja? Očitno zelo veliko razmišljate o vsakem od likov, kajne?

Zgodba je ta, ki določi like, vsaj pri tem žanru, pri primeru Vranjih vrat. Sam sicer obožujem filme Mika Leigha, kjer vse naprej vlečejo liki, zgodba je življenje samo, dramaturgija vsakdana. Ampak tokrat sem imel najprej zaplet, nato pa like. Zgradil sem jih na

nasprotjih, da je takoj konflikt – trk dveh različnih družin, življenjskih slogov. Ravno tako sem vedel, da morata biti sestri izrazito drugačni, različni. In potem se začne tisto pravo, filigransko oblikovanje karakterjev. Pri vsakem visim toliko časa, dokler mi ne odgovori na bistveno vprašanje: zakaj si v moji drami? Ker če na to nima odgovora, je zastavljen napačno. Morda so tudi zato igralci uživali – ker nihče ne statira. Vsak odigra svojo vlogo, tako ali drugače.

► Predstava je novost. Gre namreč za prvo predstavo, ki je narejena v stilu kriminalne serije, torej v epizodah. Od kod ideja?

Ideja ni moja, ampak od Aleksandra Popovskega, režiserja, ki je na serije nor še bolj kot jaz. Glejte, pojma nimam, če smo prvi na svetu, ker se mi zdi, da bi lahko Američani ali Angleži to že delali, najbrž tudi so, je pa res, da sem ure in ure googlal, da bi našel kakšno informacijo o tem, pa sem prišel le do nekega članka v Guardianu, ki se sprašuje, zakaj ni več kriminalk in trilerjev na odru. Mi je pa med pisanjem postalo jasno, zakaj: ker je prekleto težko držati napetost v mediju, ki nima določenih orodij kot film in televizija, ki jih pridoma uporabljata že skoraj stoletje.

► A to pomeni, da zdaj teater oponaša televizijo? Glede na to, da v zadnjih letih televizijska produkcija posnema filmsko – v Ameriki snemajo zdaj že bolj kakovostne serije kot filme, če malo posplošim –, ali to pomeni, da je vse več nekega prepletanja? Gre morda za neko iskanje rešitve, da se preživi v času novih tehnologij, novih možnosti?

Teater se mi zdi zelo vitalen in nepremagljiv v svoji kategoriji. Vse medije so že pokopali, nazadnje knjigo, zaradi elektronskih

bralnikov, a ji je v zadnjih letih naklada zrasla. Film ni ubil teatra, televizija ni ubila filma, radio še vedno živahno miga, še več, zaradi podcastov doživlja prepород. Zame je recimo Val 202 najboljši medij v Sloveniji, super so mi podcasti, kot na primer Glave, najuspešnejši slovenski film Pr' Hostar se je rodil kot serija skečev na YouTubeu. Mediji se učijo drug od drugega, izkoriščajo trike, se oglašujejo na izvirne načine. Vranja vrata so vzela le formo televizijskih serij; Aco (režiser, op. p.) je nekatere najbolj značilne elemente televizije nalašč vpeljal v predstavo, recimo uvodno špico, ampak še vedno gre za teater, za igralce, ki v tistem trenutku stojijo pred tabo iz mesa in krvi. Tega teatru ne bo nihče nikdar vzel, te izjemne bližine, ki jo lahko vzpostavi med gledalcem in igralcem. Nikakor serija ni nastala, ker gre teatru slabo, prej obratno – vsaj MGL-ju obisk vsako leto raste. Je pa dovolj zgovorno to, da je teater v Sloveniji pred televizijo produciral televizijski žanr, torej krimi miniserijo.

► Pišete predstave, filmske scenarije, romane. Zanima me, ali se pisanje med seboj razlikuje ali se lahko, na primer, zgodi, da šele sredi razvijanja zgodbe vidite, da je bolj primerna za eno ali drugo zvrst?

Pri razmišljanju o ideji lahko pride do spremembe zvrsti, torej morda najprej razmišljam o filmu, pa ugotovim, da je bolj primerno za na oder, mogoče obratno. Ampak od prve besede je izbira medija zelo jasna, ker se pisanje zelo zelo razlikuje med sabo. Recimo, vem, da sem trenutno malo ven iz romaneskne, literarne forme, čeprav ogromno pišem. Ampak čisto drugače je oblikovati scenarije in drame, kot je pisati

roman. Drugače obravnavaš prostor, dialoge, drugače pišeš situacije. Orodja so čisto druga. Da o režiji, ki je spet nekaj čisto tretjega, sploh ne govorim.

► Komaj 31 let imate, pa vam lahko precej starejši kolegi zavidajo pri številu realiziranih projektov. Kako je mogoče, da imate očitno dovolj dela, medtem ko mnogi vaši kolegi tarnajo, da ga ni in ni? Ste vse pisali po naročilu ali si sami poiščete delo, če v nekem trenutku nimate angažmaja?

Jaz upam, da imamo vsi dovolj dela. Ne razmišljam o tem, če mi je kdo nevoščljiv ali ne, in ne čutim nikakršne superiornosti; ljudje delajo različne stvari, morda kdo leta in leta pripravlja neki projekt, ki bo nato izjemen, morda kdo še čaka na svojo priložnost. Sem daleč od tega, da bi bil karkoli posebnega. Orson Welles je pri petindvajsetih letih posnel Državljana Kana, Xavier Dolan snema svoj sedmi celovečerec, pa jih nima trideset, medtem ko je Haneke šele zad-nje desetletje avtorsko popolnoma dominiral, šele pri petdesetih je režiral svoj prvenec. Jaz sem sprejel zavestno odločitev, da bom živel od tega, kar delam, zato se lotevam stvari, za katere mislim, da jih zmorem. Naredim marsikaj, kar ni tako žlahtno in tako osebno kot Vranja vrata. Določene stvari dobim po naročilu, v mnoge pa sem vložil ogromno časa in energije, pa ni bilo nič iz njih. O teh trupelcih seveda nikoli nihče ne sliši, ampak jih je kar nekaj.

► Bi morda lahko izpostavili kakšnega od projektov ali boste rekli, da so vaša dela kot otroci in da torej ne morete izbrati najboljšega?

Sam imam svoje osebne favorite, za katere ni nujno, da se poklopijo z javnim mnenjem. Med tistimi trupelci, ki sem jih prej omenil, je nekaj prav finih stvari. Imam

celo en nedokončan roman o tornadu, ki prizadene slovensko vas, in prvih par poglavji je kar finih. Ampak potem sem pogruntal, da je tornado na Slovenskem res butasta ideja. (smeh) Zelo dragoceno mi je, da študenti na AGRFT-ju delajo svoje vaje po mojih tekstih. To so te stvari, ki mi veliko pomenijo. Sem pa izjemno izjemno ponosen na Vranja vrata.

► **Pisanje je delo, ki zahteva tudi samoto, mir, režija pa je timsko delo, kjer pač morate znati krotiti ekipo in jo usmerjati. Katera vloga vam bolj ustreza glede na vaš značaj?**

Ah, kaj pa vem. Če znaš ideje pripeljati do konca, način, kako to narediš, niti ni pomemben. Je pa res, da pri režiji v nekem trenutku ni več prostora za nežnosti. Nikoli pa nimam projekta za igrišče, za pucanje frustracij. To me ne zanima.

► **Igralci radi potarnajo, da filmski režiserji ne poznajo dovolj dobro tistih, ki nimajo kakšnih rednih angažmajev pred kamerami. Bi torej rekli, da je za vas prednost, da delate tudi v teatru, saj zaradi tega za potrebe filma bolje poznate gledališke ansamble?**

To je eden izmed starih mitov slovenskega filma, skupaj z gledališkim jezikom, pogrebi in dolgimi kadri. Kakor vem, se mladi režiserji in igralci veliko družijo med sabo. Igralce sem poznal, še preden sem delal v teatru; pač zanimali so me. Zanima me veliko stvari, družim se z ljudmi, ki delajo v čisto drugih žanrih, ki obvladajo popolnoma druge stvari kot jaz. Fascinira me vsa ta ustvarjalna pokrajina: od najbolj nedostopnih stvari do komercialnih uspešnic oz. vsaj določeni elementi njih.

► **Boste imeli poleti dopust ali bo morda poletje za vas delovno? Imate še kakšne večje projekte v tem letu?**

V juniju začnem z režijo v Anton Podbevšek teatru v Novem mestu, in sicer bom delal predstavo po romanu Ostanki dneva. Dramatizacijo sem delal sam, ampak vesel me, da končno delam po tekstu, ki ni moj.

Sonja Javornik;
foto: Mare Vavpotič